

Medieplan

Biblioteken i Mölndal

2017-2020

Kontaktuppgifter för mer information:

Anette Hagberg
Avdelningschef Biblioteken i Mölndal
E-post: anette.hagberg@molndal.se
Telefon: 031-315 16 71

Linda Rydgren Rönnerberg
Bibliotekarie och samordnare, Biblioteken i Mölndal
E-post: linda.rydgren-ronnberg@molndal.se
Telefon: 031-99 40 10

Innehåll

Inledning.....	s 1
Omvärldsbeskrivning.....	s 1
Organisation.....	s 1
Styrdokument.....	s 2
Medieinköp och urval.....	s 2
Urvalskriterier.....	s 2
Inköpsrutiner.....	s 3
Fjärrlån.....	s 3
Riktlinjer för olika medier.....	s 3
Medier för grupper med särskilda behov.....	s 4
Mediehantering	s 5
Medieflöde.....	s 5
Beståndsanalys och gallringsrutiner.....	s 5
Marknadsföring och exponering.....	s 6
Avslutning	s 6

Bilagor

Bilaga 1 Cirkulationstal och statistik

Bilaga 2 Budget

Bilaga 3 Fjärrlånerutiner

Inledning

Biblioteken i Mölndal ska erbjuda ett attraktivt, relevant och aktuellt medieutbud. Vi arbetar utifrån gällande mål och i dialog med våra användare. Biblioteken spelar en viktig roll i den demokratiska processen, med bibliotekslagen som grund ska olika prioriterade gruppers behov tillgodoses.

Medieplanen är ett hjälpmedel i det strategiska arbetet med olika medier. God kunskap om beståndet och efterfrågan från användarna står i fokus för att uppnå en effektiv mediehantering.

Omvärldsbeskrivning

Mölndals stad har cirka 64 000 invånare, varav 41 550 bor i Mölndal, 14 146 i Lindome och 8106 i Källered. Mölndal är därmed den tredje folkrikaste kommunen i Västra Götalands län.

Cirka 20 procent av invånarna är utrikes födda, arbetslösheten i staden är 3,5 % och medelåldern är 39,4 år. Medelåldern hos kommunens befolkning är något lägre jämfört med riket.

Drygt 47 procent av befolkningen i Mölndal har en eftergymnasial utbildning, varav 30 procent i minst tre år. Andelen högutbildade i Mölndals stad är ca 6 procentenheter högre än i riket.

Det är vanligast med högre utbildningsnivå i åldrarna 24 – 44 år.

I staden finns ca 39 000 arbetstillfällen, de flesta inom handel, tillverkning samt vård och omsorg.

Organisation

Biblioteken i Mölndal består av Stadsbiblioteket, bokbuss, och de tre filialerna i Lindome, Källered och Balltorp. Med sina 544 000 besök och 586 000 utlån per år (2016) är biblioteken den överlägset mest besökta kulturinstitutionen i staden. I Mölndal finns också ett tiotal skolbibliotek, varav två är integrerade folk- och skolbibliotek.

Medieinköpen på Biblioteken i Mölndal planeras och genomförs av personalen på respektive enhet. För idéutbyte och samordning finns en mediegrupp med representanter för varje enhet, som träffas regelbundet.

Medel för inköp av medier finns avsatta i bibliotekens budget (se bilaga).

Styrdokument

Ur Bibliotekslagen (2013:801):

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet

Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur

Ur "Biblioteksstrategi Mölndal 2016-2019":

Biblioteken är symboler för det fria, öppna kunskapssamhället, för allas rätt till fri tillgång till litteratur, information och medier samt för yttrandefrihet

Mölndalsborna ska ha fri och öppen tillgång till berättelser i alla former [...]och format

Ur "Vision Mölndal 2022":

Mölndal är den hållbara staden där alla får chansen. Med mod och kreativitet förstärker vi Västsverige.

I arbetet med bibliotekens medier förhåller vi oss till flera olika styrdokument. Främst till bibliotekslagen, biblioteksstrategin, samt till stadens vision "Vision Mölndal 2022". Nyckelord från dessa dokument är t ex tillgänglighet, demokrati, fri åsiktsbildning, avgiftsfrihet, upplysning, bildning, hållbarhet och läsfrämjande.

Medieinköp och urval

Urvalskriterier

I anslutning till mål och styrdokument vill Biblioteken i Mölndal erbjuda ett brett urval av medier, för information, kunskap, bildning och förströelse, där såväl smala titlar och udda ämnen som mer efterfrågade får plats. Allsidighet, kvalitet och aktualitet är begrepp som vi beaktar i medieplaneringen, liksom ett jämställdhets- och

mångfaldsperspektiv. Medier som propagerar för våld eller främlingsfientlighet väljer vi bort.

Omvärldsbevakning inom våra ämnesområden är en naturlig del av arbetet. I mediegruppen delas kunskap och information. Vi gör också speciella satsningar som speglar samtiden och dess behov, till exempel Hälsohylla, HBTQ och genus med mera.

Genom möjligheten att lämna inköpsförslag kan användarna påverka urvalet av media. Vi bevakar det som ligger i tiden och köper in många exemplar av efterfrågade titlar.

Statistik och beståndsanalys används som underlag i inköpsarbetet. SAB-avdelningarnas storlek ska spegla detta, och varierar utifrån efterfrågan, aktualitet etc.

Gåvor av media tar vi inte emot.

Inköpsrutiner

Inköp av media styrs av upphandlingsavtal och är decentraliserat, det vill säga att urvalet görs av personalen på biblioteksenheterna. Mediegruppen med representanter från alla enheter har regelbundna möten där principbeslut, inköpsförslag med mera diskuteras. Det finns också möjlighet till dialog via nätet, då beställningarna görs via Digitala listan.

Ämnesbevakning av de olika avdelningarna är fördelat mellan personalen.

Fjärrlån

I möjligaste mån köper vi in de förslag vi får från användarna. I de fall då det inte är möjligt, fjärrlånar vi i första hand från det regionala kluster som förutom Mölndal består av Härryda, Lerum, Alingsås och Partille. I andra hand fjärrlånar vi från Borås och Göteborg.

Alla förslag lämnas alltid direkt till inköpsansvarig på respektive enhet, som antingen köper in eller vid behov förmedlar vidare till fjärrlånepersonal.

För mer detaljerade fjärrlånerutiner, se bilaga.

Riktlinjer för olika medier

Skönlitteratur – biblioteken i Mölndal ska erbjuda ett brett och varierat utbud av såväl äldre som nyare skönlitteratur. När det gäller att tillhandahålla smalare titlar eller litteratur som inte längre finns att köpa in, så har Stadsbiblioteket ett särskilt ansvar.

Facklitteratur/kurslitteratur – vi ska erbjuda facklitteratur inom alla efterfrågade ämnesområden, såväl populärvetenskapliga framställningar som mer specialiserade. När det gäller kurslitteratur så köper vi in det som efterfrågas.

Lokalhistoriskt material – här har vi ett bevarandeansvar. Lokalsamlingar bestående av litteratur om hembygden och av lokala författare finns främst på Stadsbiblioteket samt på biblioteken i Kålleröd och Lindome.

Tidningar och tidskrifter – utbudet av dagspress och tidskrifter på biblioteken är stort och varierat, och tillgängliggörs i såväl tryckt som digital form via databaserna Library PressDisplay och Pressreader. Stadsbiblioteket erbjuder såväl lokala som nationella dagstidningar, medan filialbiblioteken tillhandahåller ett mindre urval. Många tidskrifter köps in på förslag från användarna.

E-medier – leverantör är Elib, och vi har också lagt till Litteraturbankens poster i vår katalog. Urval sker genom att vi aktivt väljer bort de titlar vi inte vill ha i systemet.

Medier för grupper med särskilda behov

Medier för barn och unga - biblioteken har i uppdrag att främja och stödja intresset för läsning och kultur hos barn och unga. Målgruppen barn och unga är i flera styrdokument prioriterad. På samtliga bibliotek ska det finnas ett kvalitativt och lockande utbud av såväl böcker som annan media för barn och unga som kontinuerligt förnyas. Biblioteken ska vara lyhörda för barn och ungas önskemål. Inköpen speglar utlån och efterfrågan. Vi är alltid öppna för nya trender och tendenser hos målgruppen, men värnar om litterär kvalitet och visar på alternativ till rent kommersiella produkter.

Lindomes och Balltorps bibliotek är integrerade folk- och skolbibliotek med stort fokus på barn- och ungdomsmedia. I staden finns ett stort antal förskolor, vilket innebär en stor efterfrågan på media för åldersgruppen 0-5 år. Dessutom finns i dagsläget åtta litteraturprofilförskolor där Stadsbiblioteket och Bokbussen har ett särskilt uppdrag att genom inköp stödja det lässtimulerande arbetet. Bokbussen spelar en viktig roll i det uppsökande arbetet mot förskolor och skolor, och en god tillgång till barnlitteratur ska avspeglas i mediebeståndet.

Bibliotekens äppelhyllor innehåller anpassade medier för barn med någon slags funktionsvariation. Där finns bland annat talböcker, böcker med teckenstöd, taktila böcker, bliss och pictogram, faktaböcker och berättelser om funktionsvariation.

Medier på andra språk än svenska – för våra kommuninvånare med annat modersmål än svenska tillhandahåller vi medier på andra språk. Vi har ett särskilt fokus på denna målgrupp som är prioriterad i bibliotekslagen. I allt större utsträckning köper vi själva in dessa medier baserat på efterfrågan.

Specialmedia - biblioteket ska se till att alla har möjlighet att läsa, på sitt eget sätt. Oavsett funktionsnedsättning ska biblioteket ge tillgång till litteratur och information genom olika medier. Detta krav uttrycks tydligt i bibliotekslagen och i olika styrdokument.

Storstilsböcker köps in enligt samma kriterier som övrig media. Äldre litteratur som fortfarande efterfrågas kan magasineras.

Lättlästa böcker köps in för olika målgrupper, tex nyanlända och personer med läs- och skrivsvårigheter. När det gäller lättläst media riktad till personer med annat modersmål än svenska finns avdelningen "Språkhörnan".

Talböcker - ett bestånd av DAISY-skivor till utlån finns framförallt på Stadsbiblioteket, och vi köper eller bränner skivor efter önskemål från användarna. Vi har även ett fåtal DAISY-spelare i olika varianter till utlån, samt minneskort som är laddade med efterfrågade talböcker.

Våra talboksanvändare kan också själva ladda ner de böcker som önskas via MTM:s webbplats. Användaren registreras då hos MTM av behörig bibliotekspersonal, och får sedan handledning av biblioteket för att själv kunna hantera talboksnedladdningen på sin surfplatta/mobil.

Mediehantering

Medieflöde

Enligt kartläggningen "Mediets väg" som gjordes 2012 ska användaren vara i fokus, och medieflödet vara effektivt. Från leverans till att mediet når användaren har vi fastställt en tidsgräns på max sju dagar. Gemensamma rutiner och färdigmärkt media från leverantören möjliggör detta. Boklagning sker endast i undantagsfall.

Beståndsanalys och gallringsrutiner

För att få en god kännedom om mediebeståndet och hur det nyttjas använder vi oss av beståndsanalys och cirkulationstal (se bilaga). Vi strävar efter ett cirkulationstal på mellan 3 och 5. Detta för att få ett mediebestånd som verkligen används.

En målsättning är att vi ska gallra lika mycket som vi köper in, och lägga lika mycket tid på gallringsarbete som på inköp. Medier som inte har varit utlånade på två år ska gallras eller åtminstone tas under övervägande. Utöver detta har vi följande kriterier för gallring:

- Trasiga, smutsiga och mycket slitna böcker ska alltid tas bort
- Inaktuella fackböcker med föråldrat eller missvisande innehåll gallras
- Dubbletter tas bort när intresset har lagt sig

Vi har inte något bevarandeansvar förutom när det gäller lokalsamlingarna.

Vi magasineras så lite som möjligt, men det kan vara ett alternativ för klassiker som fortfarande lånas men inte går att få tag i på annat sätt. Lokalt material som är unikt men i dåligt skick kan också sättas i magasin.

Marknadsföring och exponering

För att synliggöra bibliotekets bredd i medieutbudet arbetar vi aktivt med exponering. Hos oss ska man både kunna hitta det man söker, och få syn på något helt oväntat! Webben och sociala medier används för marknadsföring och digital skyltning av nyinköpt media, personalens boktips, trender etc.

Att vårt mediebestånd speglar aktuella händelser i omvärlden ska också synas i biblioteksrummet.

Avslutning

Genom att synlig- och medvetandegöra rutiner gällande urval, inköp, gallring etc av media får vi en effektivare användning av vår mediebudget och kan ge bästa möjliga service åt våra användare. En förutsättning för detta är också att personalen ges möjlighet till kompetensutveckling på området, såväl när det gäller att hålla sig uppdaterad om skön- och facklitteratur, som att få tillgång till ny kunskap om den digitala och tekniska utvecklingen.

Medieplanen ska fungera som ett stöd och ett arbetsredskap i det dagliga arbetet. Den ska ses över och revideras var tredje år.

2017-01-30 Mediegruppen, Biblioteken i Mölndal

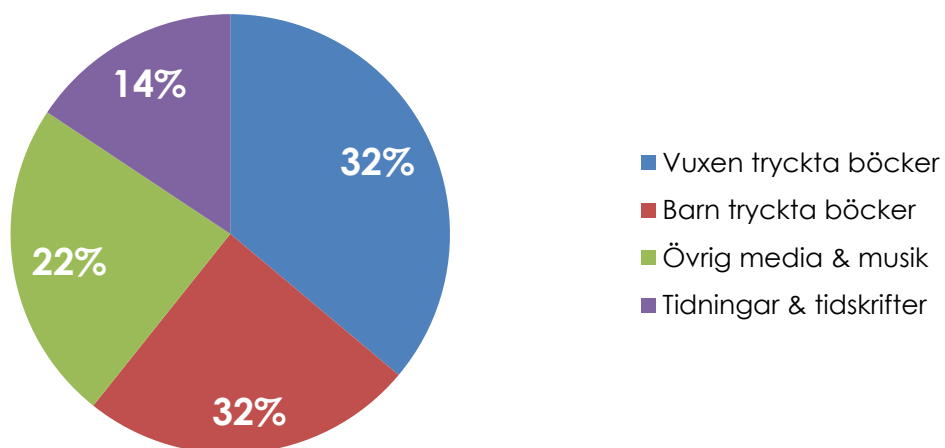
Cirkulationstal per signum 2016

	Utlån	Bestånd	Cirkulationstal
A	555	301	1,84
B	613	302	2,03
C	1 288	925	1,39
D	9 677	2 771	3,49
E	5 300	1 656	3,20
F	5 202	1 668	3,12
G	1 559	1 769	0,88
Hc-Hce-Hci	85 378	34 185	2,50
Hd-Hv	4 574	3 130	1,46
I	2 496	2 329	1,07
J	72	162	0,44
K	3 063	3 015	1,02
L	6 355	3 941	1,61
M	341	384	0,89
N	8 050	4 019	2,00
O	4 209	2 198	1,91
P	4 588	2 373	1,93
Q	18 970	6 361	2,98
R	4 509	1 592	2,83
S	155	133	1,17
T	917	231	3,97
U	3 105	1 083	2,87
V	7 705	2 463	3,13
X	984	868	1,13
Hcf-Hcg	205 924	40 627	5,07
CD	7 922	7 062	1,12
DVD	46 390	6 728	6,90
TV-spel	4 991	1 107	4,51
PC-spel	755	296	2,55
Tidskrifter	20 611	8 590	2,40
u Facklitteratur	31 084	20 932	1,48
uH	25 310	9 154	2,76
Ljudböcker	30 000	11 231	2,67
Talböcker	3 098	1 776	1,74
E-böcker	16 615	16672	1,00

Budget

Biblioteken i Mölndal – mediabudget 2017

	Biblioteken i Mölndal	Stadsbiblioteket	Kållered	Lindome	Bokbuss	Balltorp
Vuxen tryckta böcker	32%	33 %	29%	33%	32%	32 %
Barn tryckta böcker	25 %	28%	28 %	35 %	50%	37 %
Övrig media & musik	24 %	21 %	28 %	21 %	10 %	22%
Tidningar & tidskrifter	16 %	18 %	15 %	11%	8%	10%
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

BIBLIOTEKEN I MÖLNDAL

Fjärrlån - Rutiner på Biblioteken i Mölndal

Inköpsförslag

Om titeln finns att köpa i bokhandeln ska vi först överväga ett inköp. Lämna därför alltid titeln först som inköpsförslag till inköpsansvarig. Om titeln finns att låna i Göteborg föreslås att låntagaren kan låna den själv där för att undvika transporttiden.

Samarbete i Västra Götalandsregionen

Vi lånar i första hand från våra klusterbibliotek: Alingsås, Lerum, Partille, Härryda samt Borås och Göteborg. Även Göteborgs Universitetsbibliotek har vi bra transporter till. I andra hand lånar vi in från andra bibliotek i Västra Götalandsregionen. Om boken finns i regionen, men är utlånad får låntagaren vänta istället för att vi beställer den från ett bibliotek längre bort.

Undantag från Gröna lådorna

Vissa bibliotek i Västra Götalandsregionen ingår inte i samarbetet med Gröna lådor: Högskolebiblioteket i Skövde, Högskolebiblioteket i Borås, Högskolan i Väst och Chalmers. Vid beställningar från dess bibliotek skickas böckerna med vanlig post, vilket medför portokostnad.

Vad lånar vi in?

Vi lånar främst faktaböcker från andra bibliotek. Skönlitteratur i undantagsfall och enbart inom regionen. Skivor och filmer skickas i regel inte mellan biblioteken, men i undantagsfall kan vi göra en förfrågan. Vi lånar in kursböcker som finns inne inom regionen, förutsatt att det utlånande biblioteket lånar ut dem.

Vad lånar vi inte in?

Sköra eller värdefulla böcker. Böcker med status *Endast läsesalslån* eller andra begränsningar som gör att de inte kan skickas.

Lånetid

Lånetiden bestäms av det utlånade biblioteket. Dessutom dras några dagar av vid utlån för transporten. Vilket kan medföra korta lånetider.

Omlån

Gör ett omlån i fjärrlånemodulen i Libra (finns en särskild instruktion på intranätet) och meddela låntagaren att hen kanske måste återlämna boken ifall omlånet inte godkänns av det utlånande biblioteket. Mejla fjarlran@molndal.se.

Förfrågningar

Skickas till fjarlran@molndal.se. Uppgifterna som behövs är: titel, författare, år, gärna var boken finns, låntagarens personnummer eller lånekortsnummer och låntagarens namn. Sök gärna i Libris och bifoga länk. Fjärrlån kan inte hämtas på Bokbussen.

Återsändning

Återlämna fjärrlånet med hjälp av RFID-platta och Svara alltid Ja på frågan om fjärrlånet ska återsändas om du är på Mölndals stadsbibliotek, och svara alltid Nej på frågan om fjärrlånet ska återsändas om du är på en annan enhet.

2016-12-31

